

УДК 793.3

Цитування:

Миронюк Н. М. Кафедра хореографії Київського державного інституту культури у світлі вітчизняного наукового дискурсу. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*: наук. журнал. 2023. № 1. С. 203–208.

Myroniuk N. (2023). Department of Choreography of Kyiv State Institute of Culture in Domestic Scientific Discourse. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 203–208 [in Ukrainian].

Миронюк Наталія Миколаївна,
викладачка кафедри
хореографічного мистецтва
Київського національного університету
культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0001-7413-7112>
sorbe@ukr.net

**КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ КИЇВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ІНСТИТУТУ КУЛЬТУРИ
У СВІТЛІ ВІТЧИЗНЯНОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ**

Мета – виявити особливості вітчизняного наукового дискурсу проблеми становлення та поступу кафедри хореографії Київського державного інституту культури. **Методологія.** Для дослідження використано методи аналізу, порівняння, систематизації, узагальнення. **Наукова новизна.** Вперше виявлено ступінь розроблення проблеми становлення та розвитку мистецько-педагогічної школи кафедри хореографії Київського державного інституту культури в сучасному вітчизняному науковому дискурсі. **Висновки.** В останні роки посилилась увага дослідників до соціокультурних, мистецьких, науково-методичних, організаційних та ін. ракурсів проблеми становлення і перших кроків мистецько-педагогічної школи кафедри хореографії Київського державного інституту культури. Переважна частина публікацій вводить до наукового обігу нові матеріали, що важливо для відтворення достовірної панорами розвитку як кафедри, так і хореографічної культури загалом. Наразі можна констатувати наявність жвавого наукового дискурсу, що виявляє тенденції до розширення та поглиблення. Досить умовно наукові праці, що торкаються різних аспектів мистецько-педагогічної та наукової діяльності кафедри хореографії КДІК, можна розділити на три групи: до першої відносимо дослідження, що комплексно розглядають діяльність кафедри як цілісного феномену на тлі соціокультурного розвитку (І. Гутник, Н. Миронюк, А. Підлипська та ін.); до другої – публікації, спеціально присвячені педагогічній та мистецькій діяльності окремих викладачів кафедри (І. Гутник, О. Жиров, Л. Цветкова, Т. Чурпіта та ін.); до третьої – праці, де функціонування кафедри висвітлено фрагментарно в контексті різноаспектних досліджень (Т. Благова та ін.). Сучасна наукова оптика розгляду діяльності кафедри як мистецько-педагогічної школи застосована обмежено, але є перспективною для комплексного розкриття ролі кафедри в розвитку хореографічної культури України.

Ключові слова: кафедра хореографії, Київський державний інститут культури, танець, хореографія, мистецько-педагогічна школа.

Myroniuk Nataliia, Lecturer, Department of Choreographic Art, Kyiv National University of Culture and Arts
Department of Choreography of Kyiv State Institute of Culture in Domestic Scientific Discourse

The purpose of research is to reveal the peculiarities of the national scientific discourse on the issue of the formation and development of the Department of Choreography at the Kyiv State Institute of Culture. **Research methodology.** The methods of analysis, comparison, systematisation, and generalisation were used for the research. **Scientific novelty.** For the first time, the degree of development of the problem of forming and developing of the art-pedagogical school of the choreography department at the Kyiv State Institute of Culture in modern national scientific discourse was revealed. **Conclusions.** In recent years, the researchers have paid much attention to socio-cultural, artistic, scientific-methodical, organisational aspects of the problem of formation and the first steps of the art and pedagogical school of the department of choreography at the Kyiv State Institute of Culture. Most of the publications introduce new materials into scientific circulation, which is important for the reproduction of a reliable panorama of the development of both the department and choreographic culture as a whole. Currently, it is possible to state the existence of a lively scientific discourse, which shows tendencies towards expansion and deepening. Quite conventionally, scientific works that deal with various aspects of the artistic, pedagogical, and scientific activities of the Department of Choreography of KDIK can be divided into three groups. The first group includes the studies that comprehensively consider the activity of the department as a holistic phenomenon against the background of socio-cultural development (I. Hutnyk, N. Myroniuk, A. Pidlypska). The second group is represented by the publications specially devoted to the pedagogical and artistic activities of individual lecturers of the department (I. Hutnyk, O. Zhiron, L. Tsvetkova, T. Churpita). The third group consists of the works that describe the functioning of the department fragmentarily in the context of multi-faceted research

(T. Blahova and others). Modern scientific view of considering the activity of the department as an art-pedagogical school is used in a limited way, but it is promising for the comprehensive disclosure of the role of the department in the development of choreographic culture of Ukraine.

Key words: department of choreography, Kyiv State Institute of Culture, dance, choreography, art and pedagogical school.

Актуальність теми дослідження. Сьогодні ми переживаємо пожвавлення вітчизняного наукового дискурсу у всіх царинах гуманітаристики, пов'язаних із феноменами української національної культури. До таких відносимо й хореографічну культуру, зокрема діяльність кафедри хореографії Київського державного інституту культури (у 1972–1992 рр. – імені О. Є. Корнійчука) (далі КДІК). Відкриття кафедри 1970 року та її перші роки функціонування (до трансформаційних суспільних процесів 1991 р.) є вагомою віхою в історії становлення вітчизняної вищої хореографічної освіти, що вплинуло на широке поле танцювального мистецтва. Виявлення основних аспектів наукового дискурсу названої проблеми дасть змогу з'ясувати ступінь її теоретичної розробленості та перспективних напрямів подальшого розгляду.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема становлення та розвитку кафедри хореографії КДІК як мистецько-педагогічної школи все частіше потрапляє до кола наукової рефлексії вітчизняних дослідників. Серед основних фокусів уваги – соціокультурні передумови, освітній та мистецький контекст, персональний план викладачів та ін.: Т. Благова [2], І. Гутник [3; 4], О. Жиров [5], А. Підлипська [9], Л. Цветкова [11; 12], Т. Чурпіта [13] та ін. У низці праць також Н. Миرونюк торкається окремих аспектів історіографії проблеми становлення та перших етапів розвитку кафедри хореографії КДІК [8; 14]. Однак комплексного дослідження з означеної проблематики досі проведено не було.

Мета статті – виявити особливості вітчизняного наукового дискурсу проблеми становлення та поступу кафедри хореографії Київського державного інституту культури.

Виклад основного матеріалу. Одним з вихідних положень дослідження можемо назвати позиціонування кафедри хореографії як мистецько-педагогічної школи. Екстраполоючи запропоновані А. Підлипською [10] підходи до розгляду діяльності кафедри бальної хореографії Київського національного університету культури і мистецтв як мистецько-педагогічної школи в площину проблематики становлення такої школи на кафедрі хореографії КДІК, можемо виявити такі позиції: К. Василенко – засновник та лідер школи як творчого об'єднання митців;

ознаками мистецько-педагогічної діяльності кафедри, що підтверджують справедливості її визначення як школи, можна назвати наявність учнів-послідовників, що поширювали та розвивали методичні підходи, традиції, сформовані на кафедрі хореографії; об'єднання викладачів і студентів у справі розбудови вищої хореографічної освіти в Україні, вирішення різноманітних мистецьких завдань, зокрема вдосконалення методики викладання українського народно-сценічного танцю; численні виступи на сценічних майданчиках як демонстрування результатів художньо-творчої діяльності школи кафедри й ін.

Під «школою» розуміємо неформальне і / або формальне творче об'єднання декількох поколінь митців, характерними ознаками якого є наявність митця-лідера, його учнів-послідовників, прибічників традицій колективу, об'єднання навколо розв'язання творчої проблеми та ін. [8, 111]. Зауважимо, що така школа виконує не лише мистецько-педагогічні, а й наукові функції.

У дисертації «Розвиток хореографічної освіти в Україні ХХ – початок ХХІ століття» Т. Благова засвідчує, що для системи підготовки фахівців у сфері хореографічної освіти останньої чверті ХХ ст. орієнтиром стає діяльність КДІК. Справедливо зазначено, що пріоритетним напрямом діяльності кафедри, яку очолював К. Василенко, стала професійно-практична підготовка керівників хореографічних колективів, організаторів хореографічної самодіяльності. Авторка називає дисципліни загальнокультурної та спеціальної підготовки, які входили до першого навчального плану з метою підготовки всебічно розвинених фахівців хореографічного мистецтва.

На користь тези щодо формування кафедральної мистецько-педагогічної школи Т. Благова говорить про презентування викладачами хореографічних дисциплін «результатів своєї діяльності у форматах академконцертів і творчих звітів» [2, 407]. Також викладачі провадили консультативну допомогу керівникам самодіяльних танцювальних колективів, що сприяло поширенню методик викладання та, відповідно, поширенню впливу школи на мистецький простір. Вагомим аргументом для визнання кафедри школою є твердження Т. Благової, що

«кафедра поступово сформувалася в науково-практичний центр із розробки теоретичних досліджень та впровадження новаторських методик хореографічної освіти республіканського значення» [2, 407], адже діяльність викладачів – провідних фахівців українського хореографічного простору – упродовж всієї історії існування кафедри в названому закладі, не виключаючи і перших десятиліть, поєднувала педагогічну та науково-дослідну роботу, що, на думку Т. Благової, відкрило «можливості для формування вітчизняної хореографічної педагогіки».

Отже, авторка дисертації визнає провідну та значущу роль кафедри КДК у становленні вітчизняної хореографіки загалом та у вищій школі зокрема. Попри акцентування на вагомій ролі кафедри в розбудові хореографічної освіти в Україні, Т. Благова не розглядає її діяльність як мистецько-педагогічну школу, не застосовує це поняття, навіть усвідомлюючи широкий спектр функціональних векторів кафедри.

Слід зауважити, що Т. Благова подає власне тлумачення поняття «хореографічна школа» («соціокультурний феномен, що формує та розвиває балетмейстерські, виконавські, педагогічні традиції, забезпечуючи їхню наступність, акумулює сконцентрований професійно-хореографічний досвід поколінь, популяризує конкретні теорії, технології та методики опанування мистецтва професійного танцю, сприяє виокремленню різних хореографічно-педагогічних напрямів тощо» [2, 430]), також подає дефініцію поняття «національна хореографічна школа» («освітня модель професійної хореографічної підготовки, сукупність характеристик виконавської манери стилю, самобутності мови та естетики, що ґрунтується на автентичних національних традиціях педагогіки хореографії, ... а також на традиціях духовного учнівства, що транслують наступним поколінням пріоритетні духовно-моральні цінності та глибокі змістовності народного танцювального мистецтва – осереддя творчих методик» [2, 428]), але не застосовує ці поняття щодо діяльності кафедр хореографічного мистецтва.

І. Гутник, досліджуючи діяльність кафедри народної хореографії Київського національного університету культури і мистецтв в контексті становлення та розвитку вищої хореографічної освіти в Україні, висвітлює історичні обставини створення кафедри хореографії в КДК, називає фундаторів та перших педагогів, що присвятили свою педагогічну творчість становленню вищої хореографічної освіти в Україні, демонструє тяглість традицій на

кафедрі народної хореографії вже в Київському національному університеті культури і мистецтв, зупиняється на оновленні переліку навчальних дисциплін, що сприяє формуванню різнобічно обізнаного та розвинутого фахівця хореографічного мистецтва, приділяє увагу науково-методичній діяльності педагогів кафедри: «Професорсько-викладацький склад кафедри хореографії КДК невтомно працював над формуванням комплексної системи академічного виховання майбутніх фахівців-хореографів, яка була підкріплена відповідними навчальними планами та програмами, авторськими методиками викладання фахових дисциплін, великою кількістю науково-методичної літератури, виданої на той час в інституті» [4, 254]. Фактично авторка підтверджує становлення мистецької, педагогічної, наукової школи на кафедрі, але не називає її «школою».

Цінною є публікація Л. Цветкової, видатного педагога класичного танцю, завідувача кафедри народної хореографії та декана факультету хореографічного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв, випускниці першого набору кафедри хореографії КДК, присвячена педагогам-фундаторам названої кафедри. Згадуючи методичні принципи викладачів, Л. Цветкова зауважує, що «визначальним для подальшого розвитку кафедри став той факт, що весь професорсько-викладацький склад надзвичайно відповідально поставився до підготовки нового покоління хореографів. Кожний із них, будучи яскравою особистістю, пройшовши власний шлях у мистецтві, був фанатично відданий своїй справі. Кожний із педагогів мав власне творче обличчя, демонструючи блискуче знання матеріалу та вміння його подати» [11, 15]. Авторка зупиняється на методологічних підходах до організації освітнього процесу кафедри, тій високоморальній професійній атмосфері, яка панувала на ній, доводячи, що закладені високі стандарти професії стали надійною основою для подальшого творчого зростання випускників кафедри. Л. Цветкова демонструє наявність у діяльності кафедри низки ознак, притаманних мистецько-педагогічній школі.

Розглядаючи діяльність кафедри хореографії КДК крізь призму соціокультурної політики другої половини ХХ століття, А. Підлипська виявляє культурний контекст інституціоналізації та функціонування кафедри як провідного мистецько-педагогічного осередку вищої хореографічної освіти в Україні у вказаний період. Дослідниця вбачає запоруку

успіху періоду становлення кафедри, а фактично – фундаменту мистецько-педагогічної хореографічної школи, у триєдності класичної основи, що транслиувала Г. Березова, української музично-хореографічної основи, що уособлював А. Гуменюк, організаційно-педагогічні та методичні засади, що відстоював К. Василенко [9, 35].

Спробу продемонструвати спадкоємність поколінь на факультеті хореографічного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв зробила його декан О. Бігус. Авторка наполягає на важливості початкового етапу становлення кафедри, демонструючи наступність та послідовність у розгортанні її діяльності, вбачаючи можливість вдосконалення хореографічної педагогіки в діалектичній взаємодії та взаємопроникненні творчого пошуку педагогів-практиків, зверненні до хореографічної спадщини та використанні в навчанні хореографії досягнень сучасної науки [1, 11].

Окрім наукових праць, що розглядають культурну та мистецьку діяльність кафедри хореографії КДІК як цілісного феномену, помітною є низка наукових досліджень, присвячених окремим педагогам, які відіграли значну роль у становленні та розвитку мистецько-педагогічної школи на кафедрі. Комплексно до висвітлення ролі К. Василенка у становленні та розвитку кафедри хореографії КДІК підходить О. Жиров у дисертації, доводячи, що К. Василенко прислужився розвитку української народної хореографії, провадив потужну навчально-методичну діяльність, розвиваючи власні теоретико-педагогічні ідеї на посаді першого завідувача кафедри хореографії [5].

Серед праць, присвячених творчості Г. Березової, видатного балетмейстера та педагога, що стояла біля витоків кафедри, лише деякі торкаються її педагогічної діяльності в КДІК. Л. Цветкова зупиняється на роботі відомого викладача класичного танцю на посаді професора: «Як високий професіонал, відповідально і вимогливо підходячи до реалізації поставлених перед вищою освітою завдань, Г. Березова розробляє власну методику роботи з молоддю, частина якої не була достатньо ознайомлена з основою основ хореографії – класичним танцем, ... залучення студента до активної пізнавальної діяльності, використання отриманих у процесі навчання знань з практичної діяльності, чітке усвідомлення того, де, яким чином і з якою метою ці знання можуть бути використані,

визначали шляхи вдосконалення навчальної роботи Ганни Олексіївни. Задовго до визнання офіційною педагогікою вона побачила значні перспективи вдосконалення навчального процесу в розвитку самостійної роботи студентів, методику якої розпочала розробляти ще в хореографічному училищі» [12, 49–50]. На жаль, Л. Цветкова докладно не розкриває всіх принципів роботи Г. Березової, не демонструє специфіку її методики викладання саме для студентів-хореографів у КДІК, співвіднесення із комплексом методів, що застосовували на кафедрі.

Осібне місце серед численних праць Т. Чурпіти, присвячених творчості М. Трегубова, видатного українського балетмейстера 1950–1970-х років, у доробку якого 52 поставлених балети, посідає стаття, де висвітлено його діяльність як викладача дисципліни «Мистецтво балетмейстера» в КДІК. Авторка проникає до педагогічно-творчої лабораторії викладача, розкриваючи його принципи та методи під час викладання названої дисципліни. М. Трегубов, за свідченням авторки, наполягав на переході від репродуктивної до продуктивної (творчої) діяльності студентів, на синтезуванні класичного, народно-сценічного танців та природних жестів у постановках, єдності матеріального та духовного в хореографії, діалектичній взаємодії танцювального та психологічного, прагнуч сформувати здатність відчувати й розуміти музику [13, 25]. На жаль, педагогічну творчість М. Трегубова розглядали тільки на персональному рівні, безвідносно діяльності інших педагогів кафедри та її загальної стратегії.

Помітними в науковому дискурсі стали наукові праці І. Гутник, присвячені О. Колоску, викладачеві «Українського танцю», згодом – «Мистецтва балетмейстера» в КДІК та КНУКіМ. Дослідниця звертає увагу на важливу роль педагога в становленні «Українського народно-сценічного танцю» як самостійної дисципліни в циклі підготовки студента-хореографа, на його значному навчально-методичному доробку, на манері викладання та спілкування зі студентами й ін. Але, подібно до попередніх розглянутих праць, діяльність О. Колоска не досліджено контекстно, виявлено його роль у розбудові кафедри без відтворення взаємозв'язків з іншими учасниками освітнього процесу й ін.

До подібних публікацій, що присвячені окремим персоналіям, які відіграли вагомий роль у становленні мистецько-педагогічної школи кафедри хореографії, відносимо й наукові статті

«Внесок Євгена Зайцева у розбудову мистецько-педагогічної школи кафедри хореографії Київського державного інституту культури» [6] та «Кім Василенко – засновник мистецько-педагогічної хореографічної школи Київського інституту культури» [7].

Отже, можна констатувати пошквалювання уваги до осмислення проблем становлення та розвитку кафедри хореографії КДІК, що дало змогу провести аналіз сучасного наукового дискурсу цієї теми.

Наукова новизна. Уперше виявлено ступінь розроблення проблеми становлення та розвитку мистецько-педагогічної школи кафедри хореографії Київського державного інституту культури в сучасному вітчизняному науковому дискурсі.

Висновки. В останні роки посилилась увага дослідників до соціокультурних, мистецьких, науково-методичних, організаційних та ін. ракурсів проблеми становлення та перших кроків мистецько-педагогічної школи кафедри хореографії Київського державного інституту культури. Переважна частина публікацій вводить до наукового обігу нові матеріали, що важливо для відтворення достовірної панорами розвитку як кафедри, так і хореографічної культури загалом. Наразі можна констатувати наявність жвавого наукового дискурсу, що виявляє тенденції до розширення та поглиблення.

Досить умовно наукові праці, що торкаються різних аспектів мистецько-педагогічної та наукової діяльності кафедри хореографії КДІК, можна розділити на три групи: до першої відносимо дослідження, що комплексно розглядають діяльність кафедри як цілісного феномену на тлі соціокультурного розвитку (І. Гутник, Н. МIRONЮК, А. ПІДЛИПСЬКА та ін.); до другої – публікації, спеціально присвячені педагогічній та мистецькій діяльності окремих викладачів кафедри (І. Гутник, О. ЖИРОВ, Л. ЦВЕТКОВА, Т. ЧУРПІТА та ін.); до третьої – праці, де функціонування кафедри висвітлено фрагментарно в контексті різноаспектних досліджень (Т. БЛАГОВА та ін.).

Сучасна наукова оптика розгляду діяльності кафедри як мистецько-педагогічної школи застосована обмежено, але є перспективною для комплексного розкриття ролі кафедри в розвитку хореографічної культури України.

Література

1. Бігус О. Спадкоємність поколінь на факультеті хореографічного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв. *Традиції та новації в хореографічній культурі (до 50-річчя кафедри хореографії Київського національного*

університету культури і мистецтв): зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 25 квітня 2020 р.). Київ : КНУКіМ, 2020. С. 7–12.

2. Благова Т. Розвиток хореографічної освіти в Україні ХХ – початок ХХІ століття : дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Полтава, 2021.

3. Гутник І. Педагогічна творчість Олександра Колоска у царині підготовки фахівців народного хореографічного мистецтва. *Вісник КНУКіМ. Мистецтвознавство*. 2021. Вип. 44. С. 164–170.

4. Гутник І. Кафедра народної хореографії Київського національного університету культури і мистецтв в контексті становлення та розвитку вищої хореографічної освіти в Україні. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2019. № 3. С. 251–257.

5. Жиров О. Розвиток української народної хореографії у мистецько-педагогічній спадщині та діяльності К. Василенка (50–90 роки ХХ ст.): дис. ... канд. педаг. наук: 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Полтава, 2007. 267 с.

6. МIRONЮК Н. Внесок Євгена Зайцева у розбудову мистецько-педагогічної школи кафедри хореографії Київського державного інституту культури. *Танцювальні студії*. 2022. Т. 5, № 1. С. 8–16.

7. МIRONЮК Н. Кім Василенко – засновник мистецько-педагогічної хореографічної школи Київського інституту культури. *Мистецтвознавчі записки*. 2021. Вип. 40. С. 111–115.

8. МIRONЮК Н. Становлення мистецько-педагогічної школи кафедри хореографії Київського інституту культури імені О. Є. Корнійчука. *Танцювальні студії*. 2021. Т. 4, № 2. С. 108–116.

9. ПІДЛИПСЬКА А. М. Кафедра хореографії Київського державного інституту культури ім. О. Є. Корнійчука крізь призму соціокультурної політики другої половини ХХ століття. *Динаміка розвитку вищої хореографічної освіти як складової художньої культури України (до 45-річчя заснування кафедри хореографії КНУКіМ)*: зб. матер. Всеукр. наук.-практич. конф. Київ : КНУКіМ, 2015. С. 31–36.

10. ПІДЛИПСЬКА А. М. Регіональні школи бального танцю в Україні. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2013. Вип. 30. С. 344–350.

11. ЦВЕТКОВА Л. Ю. «Вдячність крізь десятиліття» (педагоги-фундатори кафедри хореографії Київського державного інституту культури). *Традиції та новації в хореографічній культурі (до 50-річчя кафедри хореографії Київського національного університету культури і мистецтв)*: зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 25 квітня 2020 р.). Київ : КНУКіМ, 2020. С. 12–17.

12. ЦВЕТКОВА Л. Ю. Традиції та інновації в балетмейстерській і педагогічній діяльності Ганни Березової. *Динаміка розвитку вищої хореографічної освіти як складової художньої культури України (до 45-річчя заснування кафедри хореографії Київського національного університету культури і мистецтв)*: зб. матер. Всеукр. наук.-практич. конф. (Київ, 17–18 квітня 2015 р.). Київ : КНУКіМ, 2015. С. 43–50.

13. Чурпіта Т. Педагогічна діяльність Миколи Трегубова. *Танцювальні студії*. 2018. № 2. С. 18–26.
14. Myroniuk N. First Department of Choreography of the USSR in the System of Cultural Policy of the USSR. *Sciences of Europe (Praha, Czech Republic)*. 2022. № 88. Vol. 2. P. 10–13.

References

1. Bihus, O. (2020). Succession of generations at the Faculty of Choreographic Art of Kyiv National University of Culture and Arts. Traditions and innovations in choreographic culture (to the 50th anniversary of the Department of Choreography of Kyiv National University of Culture and Arts): Proceedings of the International scientific-practical conf., 7–12. Kyiv: KNUKiM [in Ukrainian].
2. Blahova, T. (2021). Development of choreographic education in Ukraine in the XX – beginning of the XXI century. Doctor's thesis. Poltava [in Ukrainian].
3. Gutnyk, I. (2021). Pedagogical creativity of Oleksandr Koloska in the field of training specialists in folk choreographic art. *Bulletin of KNUKiM. Series in Arts*, 44, 164–170 [in Ukrainian].
4. Gutnyk, I. (2019). Department of Folk Choreography, Kyiv National University of Culture and Arts in the context of the formation and development of higher choreographic education in Ukraine. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts*, 3, 251–257 [in Ukrainian].
5. Zhyrov, O. (2007). Development of Ukrainian folk choreography in the artistic and pedagogical heritage and activity of K. Vasylenko (50–90 years of the XX century). Candidate's thesis. Poltava [in Ukrainian].
6. Myroniuk, N. (2022). Yevhen Zaitsev's contribution to the development of the art-pedagogical school of the Department of Choreography of the Kyiv State Institute of Culture. *Dance studies*, 5, 1, 8–16 [in Ukrainian].
7. Myroniuk, N. (2021). Kim Vasylenko is the founder of the artistic and pedagogical choreographic school of the Kyiv Institute of Culture. *Art history notes*, 40, 111–115 [in Ukrainian].
8. Myroniuk, N. (2021). Formation of the art and pedagogical school of the choreography department of the O. E. Korniychuk Kyiv Institute of Culture. *Dance studies*, 4, 2, 108–116 [in Ukrainian].
9. Pidlypska, A. (2015). Department of Choreography of Kyiv State Institute of Culture named after O. E. Korniychuk through the prism of socio-cultural policy of the second half of the twentieth century. Dynamics of development of higher choreographic education as a component of artistic culture of Ukraine (to the 45th anniversary of the founding of the Department of Choreography KNUKiM): Proceedings of the All-Ukrainian scientific-practical conf., 31–36. Kyiv: KNUKiM [in Ukrainian].
10. Pidlypska, A. (2013). Regional ballroom dance schools in Ukraine. Current issues of history, theory and practice of art culture, 30, 344–350 [in Ukrainian].
11. Tsvietkova, L. (2020). «Gratitude through the decades» (teachers-founders of the Department of Choreography of the Kyiv State Institute of Culture). Traditions and innovations in choreographic culture (to the 50th anniversary of the Department of Choreography of Kyiv National University of Culture and Arts): Proceedings of the International scientific-practical conf., 12–17. Kyiv: KNUKiM [in Ukrainian].
12. Tsvietkova, L. (2015). Traditions and innovations in the choreographic and pedagogical activity of Hanna Berezova. The dynamics of the development of higher choreographic education as a component of the artistic culture of Ukraine (to the 45th anniversary of the foundation of the Department of Choreography of the Kyiv National University of Culture and Arts): a collection of materials All-Ukrainian scientific and practical conf., 43–50. Kyiv: KNUKiM [in Ukrainian].
13. Churpita, T. (2018). Pedagogical activity of Mykola Trehubov. *Dance studies*, 2, 18–26 [in Ukrainian].
14. Myroniuk, N. (2022). First Department of Choreography of the USSR in the System of Cultural Policy of the USSR. *Sciences of Europe*, 88, 2, 10–13 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.01.2023
Отримано після доопрацювання 09.02.2023
Прийнято до друку 16.02.2023